

УДК 351.853

ЩОДО ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Дуюнова Т.В., к.ю.н., доц.

(Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка)

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується різким погіршенням стану навколишнього природного середовища, виснаженням природних ресурсів на планеті, порушенням природного балансу та збільшенням природних катаклізмів. За таких умов, охорона і відновлення довкілля, як загальної системи життєзабезпечення людини, збереження генофонду народу України, а також перспектив економічного і соціального розвитку є пріоритетними напрямками державної екологічної політики України. У наш час екологічна політика є важливою невід'ємною складовою національної політики. Вироблення адекватної екологічної політики набуває для України особливої ваги, оскільки за умов державотворення від обраної державної стратегії у сфері екологічної політики, складовими якої є природокористування, якість довкілля й життя населення, залежать не лише економічне та національно-культурне відродження нації, а її майбутнє, ресурсний та інтелектуальний потенціал.

Досліджуючи питання екологічної політики науковці дають різні її визначення. Малиш Н.А. зазначає, що екологічна політика, – це сукупність засобів і заходів, пов'язаних із впливом суспільства на природу і спрямованих на забезпечення екологічно збалансованого розвитку і цивілізованості. Екологічну політику, треба розуміти як координуючу першооснову, яка формує і приводить у рух ресурси підприємства (організації), для досягнення цілей у сфері раціонального природокористування, охорони навколишнього середовища і забезпечення екологічної безпеки за допомогою політичних, економічних, юридичних, освітніх та інших заходів. [1, с. 124].

На думку Д. Ветвицького, екологічну політику можна представити як систему цілей і дій органів державної влади та управління, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки держави і задоволення екологічних потреб населення. При цьому з урахуванням світового досвіду здійснення державної екологічної політики, автор робить висновок, що державна екологічна політика – це комплекс засобів і заходів, спрямованих суспільством і державою на охорону та оздоровлення довкілля, ефективне поєднання природокористування і природоохорони та забезпечення нормальної життєдіяльності громадян, який має два виміри, зокрема, нормативний і регуляційний. [2, с. 17]

Карташов Є.Г., справедливо наголошує на тому, що державна екологічна політика повинна розглядатися як конкретна змістовна та організаційна робота певних органів державної влади на підставі законодавчих актів про екологічну безпеку з метою реалізації права кожного громадянина України на безпечне для життя й здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди на засадах раціонального природокористування, дієвого захисту навколишнього природного середовища та науково обґрунтованого комплексу заходів, спрямованих на моніторинг і оцінку екологічного стану, усунення можливих причин і наслідків природних, техногенних, або гуманітарних катастроф. [3, с. 73]

Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки закріплено у Конституції України. Зокрема у статті 16 Основного Закону, закріплено той факт, що забезпечення екологічної безпеки є обов'язком держави. Виконання прийнятого на себе державою зобов'язання підтримувати екологічну рівновагу на території країни, довести до логічного завершення подолання наслідків Чорнобильської катастрофи та збереження генофонду українського народу обумовлює наявність науково обґрунтованої, зваженої державної екологічної концепції, що повинна послідовно реалізуватися у вигляді екологічної політики. Власне цим державна політика, що реалізується в процесі державного управління екологічною сферою, спрямовується на реалізацію закріплених у законодавстві двох найважливіших екологічних прав кожного українського громадянина: права на відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю, та права на отримання і вільне використання екологічної інформації.

На сьогоднішній день важливим кроком у сфері реалізації державної екологічної політики є факт прийняття Верховною Радою України Закону України від 28.02.2019 року «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 р.», який набрав чинності з 01.01.2020 року. Вказаний нормативно-правовий акт визначає основний вектор та етапи реалізації державної екологічної політики. На законодавчому рівні визнано, що процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, а отже потребують від України вжиття термінових заходів. Метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем.[4]

Отже, аналізуючи вище викладене, можна констатувати, що екологічна політика – це складова політики держави, що відображає сукупність її цілей і завдань у сфері екології, які формуються політичною системою держави відповідно до її соціального призначення і реалізуються нею за допомогою певних механізмів. Враховуючи значення екології для здоров'я людей, життєво важливих інтересів суспільства та держави, необхідно зазначити, що реалізація ефективних заходів екологічної політики у складних умовах сьогодення, це стратегічне питання економічного розвитку нашої держави та забезпечення якісного навколишнього середовища для нинішніх і майбутніх поколінь.

Список літератури:

1. Малиш Н. А. Ефективні механізми формування державної екологічної політики : монографія / Н. А. Малиш. - К. : К.І.С., 2011. - 348 с.
2. Розвиток державної екологічної політики України в умовах глобалізації: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Д. О. Ветвицький ; Акад. муніцип. упр. – К., 2010. – 20 с.
3. Карташов Є.Г. Сутність та індикатори реалізації державної політики екологічної безпеки// Інвестиції: практика та досвід № 9/2016. – С. 72-75
4. Закон України від 28.02.2019 року «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст.70